

vsak četrtek z datumom prihodnjega dneva.

Dopisi naj se frankirajo in pošljajo uredništvu lista »Mir« v Celovec, Pavličeva ulica št. 7.

Osební pogovor od 11. do 12. ure predpoldne in od 3. do 4. ure popoldne.

Rokopisi naj se samo po eni strani lista napišejo, druga stran naj bo prazna.

Rokopisi se ne vračajo.

Dopisom je treba za odgovor priložiti poštno znamko.

Nefrañkovaní dopisi se ne sprejmejo.

MIR

Glasiló koroških Slovencev

za Avstro-Ogrsko . . . K 4.—
» Nemčijo . . . » 5.—
» ostalo inozemstvo . » 6.—
za celo leto.

Naročnina naj se plačuje vnaprej.
Posamezna številka velja 10 h.

Za oglasila se plačuje po 10 h, med besedilom po 20 h za 1 cm² vsakokrat; minimum 24 cm². — Za poslano se plačuje po 15 h, za parte, zahvale in izjave po 20 h za 1 cm². — Za male oglase se plačuje po 4 h, debelo tiskano 6 h za besedo vsakokrat; minimum 40 h. Za izvestilo pri upravništvu 40 h posebej. Vprašanjem je za odgovor priložiti znamko.

Denar naj se pošilja na naslov:
Upravništvó lista »Mir« v Celovcu,
Vetrinjsko obmestje št. 26.
Poštnohramilnični račun št. 96.232.

Leto XXXVI.

Celovec, 12. oktobra 1917.

Št. 41.

† Dr. Krek.

Iz Ljubljane je došla v Celovec v torek popoldne kratka brzojavka, da je umrl dr. Krek in se vrši pogreb v petek. Par besed, ki pa obsegajo v sebi neizmerno gorje in brezmejno žalost, ki bo pretresla stoinstotisoče src po vsem našem jugu. Stotisočem bodo neutolajljivo kipele solze, ker jim v sedanjih razmerah ne bo dano, porovati vsaj na prostorček, kjer bode položeno k počitku truplo enega največjih mož slovenske domovine, in na krsto položiti košček domače grude, ki jo je rajni tako ljubil.

V petek bo v duhu zbran na ljubljanskem pokopališču ves slovenski narod, da izkaže svojemu velikemu možu zadnji dokaz hvaležne ljubezni. Ne samo slovenski narod, ves naš slovanski jug, ki je ž njim izgubil svojega največjega proroka boljših časov, vsi trpini in teptani, vsi brezpravni, vsi, ki jim je na našem jugu vojna usoda ugrabila domač krov in jih kot prognance razkropila po širni Avstriji; vsi jadni in bedni po vsej širni Avstriji, ki jim je dr. Krekov socialni veleum snoval resilne zakonske velenarče, bodo ob njegovem grobu v duhu tužno povsili glave, in junakom iz preprostega ljudstva na fronti bo za hip zadržala koščena desnica.

Kdo naj potolaži narod, ki ga zapuščaš v njegovem odločilnem trenutku, kje si mu zapustil nadomestilo, ti svetla zvezda našega juga, ki si nam ugasnila? Tema nad morjem, brod na sredi morja brez krmarja, utrjeni roki je zdrknilo veslo . . . Orjak po duhu in telesu, premagan od železnega zakona uničujoče narave, je legel k počitku, in ž njim je pogoltnil črni grob zaklade učenosti.

Bil nisi svojemu narodu in bratom Hrvatom samo voditelj, učitelj, bil si vsakemu iz naroda brat, ki mu utriplje najgorkejšo srce v prsih. Celó naše doline, naša brda, naše gore, naše reke, jezera, naši tihi logi, žitna polja in naše Jadransko morje bodo pogrešali z Janezom Evangelistom toplih, mehkih, ljubečih pogledov, in svetla očesca otroške mladine po naši domovini bodo oropana za kopo ljubečih žarkov in radostnih uric. Veliko, da, izredno veliko in preblago je bilo srce slovenskega Janeza Evangelista.

Kakor Mojzes Izraelce nas je vodil Krek v obljubljeni deželo, videl jo je s proroškim očesom, pokazal nam jo je, a vstop v njo mu je ubranila kruta smrt.

Umreti, bratje, težko ni,
pustiti nade, to boli.

S. Gregorčič.

Živel je revno, nesebično, za druge, naše je pozabljal. Umrl je tudi reven na posvetnem bogastvu, pa prebogast na duševnih zakladih. Sebi ni pridobil minljivega bogastva, pridobil ga je pa narodu, ki ga je dvignil na visoko stopinjo gospodarske organizacije; in narodu je zapustil pa še bogat testament: zasnoval mu je lepšo bodočnost, da živel bode prost naš rod, na svoji zemlji svoj gospod.

Ob Tvojem grobu stojimo, naš Janez Evangelist. Žalost nam ni otópila duha, da ne bi se zavedali, kaj pomenijo v teh dneh krute besede: Krek je mrtev! Trga se nam srce, ko slišimo padati težke grude na Tvojo krsto, zdi se nam, kakor da bi s Teboj vred zagrebli nesebičnost, pravo ljubezen, ideale, kakor da bi se od našega narodnega telesa odtrgal dobršen del. Pa vendar ne klonimo glav; potrtih src, tužnim pogledom na Tvoje zemeljske ostanke se poslavljamo od Tebe, pa vendar ne obupujemo, ker si nas Ti učil in naučil, tudi ob najhujših vihrav in udarcih ostati trdnim, neomahljivim, kljubujočim vsem zaprekam in nezagodam.

Ob Tvojem grobu, naš Janez Evangelist, si ves naš jug zopet iznova složno sega v roke, izpolnujoč Tvojo željo, in, prešinjen Tvojega duha, gleda z velikimi upi v svojo lepšo bodočnost, katere največji apostol si bil Ti, ter Ti prisega nekršljivo prisego na Tvoje ideale. Dr. Janez Evangelist Krek, mi gremo za Tvojimi ideali in cilji!

Slava njegovemu spominu!

† Dr. Jan. Ev. Krek.

Zadnje ure drja Kreka.

Že letos spomladi je dr. Krek tožil, da se ne počuti dobro. Opozorjen na to, da bi se moral varovati in svoje neumorno delovanje omejiti, se je nalahno nasmehnil in začel pripovedovati, da mora na Češko. In moral je še drugam, na vse strani naše domovine, na Hrvatsko, v Dalmacijo, zopet v parlament.

Že nekaj let je dr. Krek bolehal na zaapnenju žil. Zadnje njegovo naporno potovanje na jug je pa bilo zanj usodno. Na poti iz Zagreba se je prehladil na Zidanem mostu, kjer je moral več ur čakati v mrazu in vetru. Ves bolan je poiskal najbližje zavetišče pri prijatelju, župniku Ludoviku Bajcu v Št. Janžu na Dolenjskem. 14 dni je bival tam, slonel je pri pisalni mizi, ker ni mogel ležati. Šele zadnje dni je mogel sedeti v postelji. Imel je huč pijačni katar, razširjenje srca in zlatenico. Zadnje dni mu je bilo bolje in se je splošno pričakovalo, da bo kmalu okreval. Obiskali so ga g. kanonik dr. Gruden, poslanec Gostinčar, zadnji teden je bila pri njem njegova skrbna sestra Cilka, in zadnji dan ga je obiskal poslanec dr. Lovro Pogačnik.

„Slovenec“ poroča o njegovih zadnjih urah med drugim: „Včeraj (8. okt.) je dr. Kreka obiskal tudi poslanec dr. Lovro Pogačnik. Dr. Krek je bil včeraj izredno živahen, dobre volje, stari humor se mu je zopet oglasil. Tek, katerega je že dolgo časa pogrešal, tako da ni skoro ničesar užival, se mu je včeraj vrnil. Dr. Krek se je naravnost srečnega počutil v idilično krasni okolici Št. Janža, popisoval je lepoto tega venca vinskih dolenjskih goric. „Vse tukaj poje,“ je dejal dr. Pogačniku, „griči pojo, polja pojo in ti dobri Dolenjci samo pojo. Kakor v mladih letih, tako bi pesmice zlagal v tej lepi naši zemlji.“ Posebno ga je veselilo, da je zopet umsko mogel živahno misliti. Po dolgem času je včeraj prvič šel v obednico k družbi, v kateri so bili vpokojeni župnik Jakob Bajec, domači župnik Ludovik Bajec in dr. Lovro Pogačnik. Dr. Krek je pravil družbi, da je ustanovil pred kratkim vseučiliški profesor v Gradcu dr. Ude katoliško pacifistiško družbo. Pred kratkim je dr. Udeju pisal, kaj naj družba glede vojske in miru dožene, kako je mislila cerkev v vseh časih o tem vprašanju. Katoliški učenjaki bi morali zbrati vse izreke sv. pisma, vse nauke cerkvenih očetov in svet bo gledal, kako jasna načela so vladala vedno v cerkvi. Vedno je cerkev preganjala tiranstvo. Akvinec pravi, da je slaba oligarhija boljša kot vsaka tiranija.“

Po daljšem pogovoru se je utrudil, a odklonil je, da bi legel na zofo v obednici; poslušal je pazljivo mirno nadaljno debato. Okolu 3. ure popoldne sta ga spremila dr. Lovro Pogačnik in župnik Lud. Bajec v spalnico. Težko je dr. Krek šel po stopnjicah, v sredi je dalje časa počival, vendar je takoj par šaljivih povedal. V spalnici je dr. Krek legel na zofo, župnik Lud. Bajec ga je odel in kako prisrčno razmerje je vladalo med obema, kaže odgovor na opombo dr. Pogačnika, ki se je začudil, češ, da je toliko nežne ljubeznivosti v takem hrustu, kakor je župnik Bajec. Glas pri tem razgovoru pa mu je oslabil. Sam se je označil: „Glas je malo bolj klavern, a hvala

Bogu, glava pa je zopet stara.“ Nato sta se prijatelja poslovila in dr. Krek je za par ur mirno zadremal. Okrog 7. ure je zaželel večerje in vsa vesela mu je skrbna mati župnika Bajca prinesla šunke, katero je prav s slastjo povžil. Okrog 9. ure mu je zrahljala služkinja posteljo, šaljivo se je obema zahvalil za postrežbo, skrbelo ga je le, kako se bo dr. Pogačnik vozil v črni noči proti Zidanemu Mostu čez obronek. Nato sta se dr. Pogačnik in župnik Bajec vrnila k družini, ki jima je vsa srečna pripovedovala, kako se dr. Krek danes dobro počuti.

Da ga ne bi prepozno motila, gre okolu 10. ure dr. Pogačnik v spremstvu župnika Bajca k dr. Kreku se poslovit. Ko sta vstopila, ne najdeta g. dr. Kreka ne v postelji, ne na zofi. Župnik Bajec je v strahu zaklical: „Lovro!“ Gospoda sta strahu obstala: dr. Krek je ležal ob zofi vznak na tleh z razprtimi očmi, gledajoč proti nebu, roke sklenjene ob telesu, levo nogo nekoliko čez desno. Gospoda sta skočila k očetovskemu prijatelju, v katerem je bilo še nekoliko življenja, sklicala sta družino in domači g. kaplan Skubic je umirajočega dr. Kreka, katerega so med tem prenesli na posteljo, dejal še v sv. olje. Dr. Kreku je dr. Pogačnik zatisnil oči . . .

Družina je povedala, da je par trenutkov predno sta gospoda prišla, čula, da je zgoraj nekaj padlo; seveda nihče ni mislil, da je v tem trenutku slovenski narod izgubil svojega najboljšega sina.

Dr. Krekovo življenje.

Dr. Krek je bil rojen o Božiču leta 1865. pri Sv. Gregorju nad Sodražico, kjer je bil njegov oče učitelj. Gimnazijo je dovršil v Ljubljani in je tam študiral tudi bogoslovje. Pokojni kardinal Missia je v mladem duhovniku spoznal izreden talent, zato ga je poslal na Dunaj, odkoder je prišel kot doktor zopet v domovino. Bil je kaplan v Ribnici, stolni vikar v Ljubljani, dokler ni leta 1895. postal profesor na ljubljanski bogoslovnici. Že leta 1897. je bil izvoljen v državni zbor kot poslanec pete kurije.

Dr. Krekovo delovanje.

Kdor bi hotel opisati Krekovo delovanje, bi moral spisati cele knjige. Dr. Krek je bil naravnost vzor delavnosti in je v tem kazal občudovanja vredno vztrajnost in jekleno voljo. Največ zaslug ima za slovenski narod kot njegov organizator na gospodarskem in društvenem polju. Ustanovil je „Zadružno Zvezo“, ki ji je mnogo let do zadnjega zdiha načeloval, vodil je „Gospodarsko zvezo“, v življenje je poklical Slovensko krščanskosocialno zvezo; na znanstvenem polju je bil kot sociolog kapaciteta. Kot politik je bil izvoljen v državni zbor in deželni zbor kranjski in je bil ves čas duševni vodja Slovenske ljudske stranke na Kranjskem. Kar je bilo velikih idej v S. L. S. sproženih, so imele dr. Kreka za očeta. Ker je bil osebno silno skromen in naravnost sovražnik častihlepčnosti, širša javnost ni slutila, da je bil za velikimi idejami, ki so se porajale v stranki, vedno dr. Krek. Silno priljubljen je bil dr. Krek kot profesor bogoslovja, in njegov dober, vzgojni vpliv na duhovno mladino je bil izredno velik. Za Družbo sv. Mohorja je po smrti dr. Fr. Lampeta spisoval Zgodbe sv. pisma. Kje je mož jemal čas za tako vsestransko in tako temeljito delo, sam Bog vedi. In iz vsega njegovega delovanja odseva njegov kremenit in blag, iskren narodni značaj, temeljita izobrazba, globoka vera in ljubezen do krščanstva ter želja, pomagati zatiranim in krivice trpečim.

Jugoslovanskemu klubu je z dr. Korošcem, neločljivim drugom in prijateljem, stal ob njegovi zibelki. Klub ga bo zelo hudo pogrešal. Bil je duša klubu, in odkar je bila na Dunaju proglašena naša deklaracija, je bilo vse njegovo delo-

vanje in mišljenje, so bili vsi utripi njegovega gorkega srca in vse njegove velike in kot vrelc živahne misli posvečene samo tej veliki ideji. Bil je njen najgloblji glasnik.

Pogreb.

Truplo rajnega so prepeljali v Ljubljano in bo pogreb v soboto popoldne ob treh.

Grof Czernin — polovičar.

Zakaj politika, zakaj ti politični boji, so se nevedni ljudje pred vojno povpraševali. Sedaj je že marsikateremu takemu nevednežu postalo to vprašanje jasno, ko na lastnem telesu v krvi in bolečinah čuti, da ga tepe nadloga, ker je bila politika narodov na napačnih potih. Politika nasilja, politika krivic, politika zavisti in sovraštva, politika pohlepa in grabežljivosti po tujem blagu in tujih deželah je politika, ki naravno vodi do sporov in vojne. Vsaka politična stranka je prepričana, da se bori za nekaj dobrega, toda vsaka ne more imeti prav. Svetovna vojna najbolj jasno, pa žal tudi krvavo priča, katere stranke so hodile napačno pot. Proti takim strankam boriti se, je dolžnost. Take stranke v vseh vojskojočih se državah so tudi sokrvice, da ne pridemo do miru.

Pri nas se je odločno izjavil za mir naš cesar, toda zunanji minister ni nikdar jasno povedal pogojev za sklep miru. Tudi odgovor na papeževo noto je bil premalo konkreten. To je čutil zunanji minister grof Czernin sam in je s svojim govorom v Budimpešti 2. oktobra odgovor na papeževo noto izpopolnil. Izrekel bi bil naravnost odredilno besedo, ako bi ne bil ostal polovičarsk. Vse, kar je povedal, podpišemo z obema rokama, obžalujemo pa, da ni odstranil zadnjega in morda ne najmanjšega zadržka miru: omenil ni niti z besedico pravice narodov do samoodločbe. Govor dokazuje brihtnost zunanjega ministra. Zato se s tem večjim začudenjem povprašujemo, zakaj ni sprejel tudi zahteve o samoodločbi narodov? Ali so ga pri tem vodili oziri do nemškega Nationalverbanda in Ogrov? Menda se ne bomo motili. Saj je predsednik nemškega Nationalverbanda v Celovcu povedal, da smejo nemški nacionalci grofu Czerninu popolnoma zaupati, in madjarski vojni hujskači in tlačitelji nemadjarskih narodov na Ogrskem so ob Czerninovem govoru iz nasprotnikov Czerninove politike namah postali njegovi prijatelji in navdušeno pozdravljali njegov govor. Pravimo: To je polovičarsko delo in žal nam je, da je polovičarsko.

Hvaležni smo pa grofu Czerninu, da je v pricipu obsodil tisto skrivnostno diplomatiziranje, ki je narodi ne morejo kontrolirati in ki se je izkazalo za škodljivo. „Milijoni, ki se borijo, vseeno ali v strelnih zakopih ali v zaledju, hočejo vedeti, zavoljo česa in za kaj se borijo; pravico imajo, da izvejo, zakaj od vsega sveta zaželjenega miru še ni.“ Izjavlja se za mir medsebojnega sporazuma: Nočemo nasilja proti drugim, pa tudi nad seboj ga ne trpimo. Iznova se Czernin izjavlja za splošno, enako in sukcesivno (korakoma) razoroženje vseh držav in za mednarodno razsodišče, ki naj mednarodne spore mirnim potom rešuje. Vojna kot sredstvo politike se mora pobijati. Nadaljevanje oboroževanja po tej vojni bi povzročilo v vseh državah gospodarski polom. Vojna je pokazala, da bi oboroževanja zahtevala veliko več kakor dosedaj, in tega nobena država ne vzdrži.

Svoboda na širokem morju in razoroženje mornarice razlaga zunanji minister tako, da je sprejemljivo za vsakega sovražnika, tudi za Angleško, vladarico morja: „Povdarjam namenoma široko morje, ker misli ne raztezam na morske ožine in priznavam, da so za morske ceste, ki vežejo, potrebni posebni predpisi in pravila.“

„Če so ti pogoji na jasnem in zagotovljeni, potem odpade vsak vzrok, da bi se z ozemljem zavarovali in to je tretje temeljno načelo za podlago novega mednarodnega prava. Na tej misli sloni lepa in vzvišena nota papeževa na ves svet. Nismo se vojskovali, da bi zavojevali in ne nameravamo nobenih nasilnosti. Če naši današnji sovražniki sprejmejo mednarodno razoroženje, ki je iz vsega srca želimo, ter postane dejstvo, potem ne potrebujemo nobenih teritorialnih (zemskih) zavarovanj; v tem slučaju se lahko odpovemo povečanju avsto-ogrske monarhije, sev le, da tudi naš sovražnik naše ozemlje popolnoma zapusti.“

Kot četrti glavni pogoj za mir navaja „svobodni gospodarski razvoj vseh in brez-pogojno odpoved bodoče gospodarske vojne.“

Odločno je zoper enostransko povrnitev škode, kakor jo sovražniki zahtevajo zamo zase od nas, o škodi pa, ki so jo oni napravili v Galiciji, Bu-

kovini, na Tirolskem, ob Soči, v vzhodni Prusiji, na Tirolskem in v nemških kolonijah, pa nočejo vedeti.

Ob koncu svojega govora je zunanji minister zagrozil sovražnikom: „Če nas naši sovražniki prisilijo, da nadaljujemo vojno, potem bomo prisiljeni, da naš program revidiramo in od svoje strani zahtevamo nadomestilo. Govorim za sedanjimi trenotki, ker sem prepričan, da bi se sedaj na razvitem temelju mogel napraviti svetovni mir — če se pa vojna nadaljuje, si pridržimo prosto roko, revizijo našega programa in svobodo naših pogojev.“

Dokler pa tudi Nemčija odkrito kakor grof Czernin ne sprejme vseh teh pogojev in kljub temu vztrajamo kot njeni zavezniki kakor dosedaj, ni upanja na mir. Če pa je grof Czernin pristal na program Amerike in ruske revolucije o mednarodnem razsodišču, razoroženju in sporazumnem miru brez aneksij zavojenega ozemlja in brez vojnih odškodnin, nam ni jasno, zakaj ne bi se odločil tudi za načelo samoodločitve narodov, ki jo zahtevate tudi Amerika in Rusija; to tembolj, ker zahteva to tudi pretežna večina narodov v monarhiji in ko vendar ta zahteva ni na škodo enotnosti in moči države, marveč je za njeno notranje ozdravljenje edino pravo zdravilo! Nemci in Madjari se morajo odreči nadvladi, ako res hočejo mir. To naravno zahtevo, ki odstrani zadnjo oviro za mir, naj rajši sprejmejo, kakor da po krivici slovanskim strankam v državi očitajo, da so se postavile na stališče sovražnikov. „Ta naš program,“ je po vsej pravici in resnici izjavil v državnem zboru poslanec dr. Ravnihar, „je namreč pričel eksistirati, odkar je bil naš narod začel politično živeti, ta naš stari, v ljudstvu ukoreninjeni program je bil, še predno se je narodila ententa.“

Proračunska debata v državnem zboru.

Državni zbor je minolo sredo končal prvo branje proračuna. Vsi priglašeni govorniki so govorili. Proračunskemu odseku so določili za rešitev začasnega proračuna (provizorija) dva tedna, za redni državni proračun pa dva meseca. V debati sta bila še dva važnejša govora, govor poljskega socialnega demokrata Daszinskega in Slovenca dr. Ravniharja. Prvi je pojasnil stališče Poljakov do vlade, drugi pa je začrtal kot govornik Jugoslovanskega kluba njegovo postretno stališče do vlade. Daszinski je govoril silno ostro, kakor je sploh njegova navada, končno je pa namignil, da Poljaki še niso izrekli končne besede. Začela se bo torej s Poljaki stara kravja kupčija; vprašanje pa je, če bo mogla vlada Poljakom v vseh njihovih zahtevah vstreti, ker se njihove zahteve nanašajo tudi na kongresno Poljsko, kjer odločuje tudi Nemčija; Poljaki zahtevajo od naše vlade večji pritisk na Nemčijo na korist Poljakom. Glavna zahteva Poljakov pa je, da se za Galicijo takoj izplača 800 milijonov za vojne dajatve in neplačane rekvizicije. Poljaki so na najboljši poti, da zopet izgubijo simpatije nemških in nemadjarskih narodov, ako bodo prodali usodo teh narodov za nekaj milijonov.

2. okt. Dr. Waldner hvali državni zbor, ki je odpravil tisoče krivic, protizakonitosti in stiskanj, pod katerimi je ječalo prebivalstvo. Očita slovanskim strankam, da rušijo parlament in da hočejo svojo bodočnost iz rok sovražnikov. Krepek odgovor je dobil v govoru svojega naslednika. Za njim je govoril

posl. dr. Ravnihar,

ki je, začeni slovensko, nadaljeval nemško: Zahteva po združenju vsega ozemlja, kjer prebivajo Jugoslovani, v eno, neodvisno, vsakega tujega gospodstva prosto državno telo, ni prazna in puhla beseda. To je zahteva vsega našega naroda. Ministrski predsednik je menil, da bo z lahko kretnjo enkrat za vselej odpravil našo deklaracijo od 30. maja. Konstatira, da glede naše državnopravne zahteve dr. Seidler soglašajo z ogrskim ministrskim predsednikom in da je sprejel poprej sklenjene zahteve nemškega Nationalverbanda. Torej vsi merodajni činitelji te monarhije, ki smo nanje apelirali ob zadnji uri, zavračajo našo zahtevo. Od te strani torej nimamo ničesar pričakovati, da bi se odpravila naša dosedanja prežalostna usoda, zakaj ona mala mrvica takomenovane avtonomije, ki nam jo milostno dovoljujejo, ne morda vlada, ampak alpski poslanci nemškega Nationalverbanda (klici: Tako je!), ne pomenja nič drugega, kakor da se za vedno utrdi sedanji položaj in politična brezpravnost in hlapčevanje našega naroda postane zakon. Lepa hvala vnaprej za tako avtonomijo! (Odobranje.)

Vemo, da avstrijski državnik še ni rojen, ki bi avstrijsko državno misel — avstrijsko in ne morda nemško državno misel za Avstrijo — razumel. Ministrskemu predsedniku smo hvaležni za njegovo odkritosrčnost. Vsaj vemo, pri čem da smo. Toda mi ne bomo krivi, ako bo ta država smrtonevarno hiralala ob nezmožnosti svojih vodilnih državnikov.

Mi smo dali priliko, da bi bolno državno telo ozdravili po receptu enakopravnosti in zadovoljnosti vseh narodov. Vi pa nas ne morete ovirati, ako bomo odslej mislili predvsem na svojo lastno rešitev. Potem pa zavračamo z vso odločnostjo vsako očitaje, da nimamo smisla za avstrijsko državno misel. Državne misli, ki proglašajo naše suženjstvo, večno podreditve našega naroda pod gospodstvo tujih narodov, ne moremo sprejeti. Potem pač izdajalci nismo mi, ampak oni, ki nam onemogočujejo bivanje v tej državi. (Odobranje in pohvala.)

Bili smo lojalni, ko smo poleti glasovali za proračunski provizorij, misleč si, če že živimo v tej državi, dajmo ji, kar potrebuje za svoj obstoj. Ne zaupanje vladi, ne ljubezen do državne zveze, ki nas ne ljubi; naše glasovanje je narekoval oni čut dolžnosti, kakor ga naše ljudstvo dan za dnem v najjunaškem samozatejanju izkazuje na bojiščih. Toda vse ima svoje meje. Pričakovati od nas danes, da bomo storili isto, kar smo bili storili junija meseca, bi se reklo: poljubljati z bičem oboroženo roko. (Ploskanje.) Bili smo lojalni, ko smo ministrskemu predsedniku dali čas in priliko, da premišljuje o naših izjavah z dne 30. majnika ter da si potem sestavi premišljen odgovor. Imamo zadoščenje, da smo prejeli jasen, čist in dobro premišljen odgovor. Našo v spravo z državo sproženo roko so brezobzirno zavrnil. Ali nas smete imenovati sedaj sovražnike države, ako rečemo, da bomo znali svoj cilj doseči tudi brez kake avstrijske vlade. (Pritrjevanje in ploskanje. Govorniku čestitajo.)

Posl. Seidel (nemški Nationalverband) je čestital Hindenburgu k njegovi 70letnici.

Posl. dr. Levicky (Ukrajinec) je rekel, da se Rusini nikdar ne bodo odrekli vzhodni Galiciji.

Posl. Daszinski polemizira zoper vlado, ki se naslanja samo na nemške nacionalce. Če se izjavlja, da mi vsi, cela večina, nismo Avstrija in da je le nemški Nationalverband Avstrija, nas mora to ogorčiti in zoper to moramo protestirati. Posl. Wolf nam naloge v zbornici ni olajšal, ko je zoper vse Nenemce v tako strašno surovem in izzivajočem tonu govoril, da se je treba res vprašati: Kam hoče Wolf in njegova stranka? Ali si prisvajate privilegij, nastopati zoper vse druge narode kot pravim državnim izdajalcem? In kaj so z nami počenjali! Pred tričetrt leta se je še izjavljalo, Poljaki naj grejo proč od parlamenta. Če ste nemški patrijoti, izborni! Potem smo mi poljski patrijoti. Potem se vvedimo za mizo in govorimo o željah naših narodov. Vi ste pa zastopniki države vislic, državnih uradov, ki hujskajo proti amnestiji, proti cesarju in kljub cesarju. Od Nemcev je odvisno, kaj se v parlamentu napravi. Oni imajo največje število poslancev, imajo odseke v svoji roci, predsedstvo je od njih zaseno, oni so za parlament odgovorni, ne mi. Kaj pomeni psovnanje zoper to ljudsko zbornico? Za nas pomeni to povrnitev k vislicam, k despotizmu, k samovoljnemu absolutizmu, ki smo ga tri leta pokušali.

Govornik zahteva civilnega namestnika za Galicijo, odstraniti se mora deželi sovražno gospodarstvo central, plačajo se naj po treh letih vojne dajatve; pritožuje se, da se iz Galicije izvažajo živila na Nemško. Mi opazujemo vlado. Si še nismo nič zarekli. Vlada naj dokaže, da misli resno s pritožbami naroda in njenih zastopnikov.

Poslanec dr. Rybář,

četrti govornik Jugoslovanskega kluba, opozarja na besede baróna Chlumeckega, da nam je usoda dala še enkrat priliko, da se začnemo približevati Jugoslovanom, in ki je govoril o tem, da mora iz te vojne nastati svobodni zedinjeni jugoslovanski narod. Vprašanje je pri tem le, ali z Avstrijo ali proti Avstriji, ali s Habsburžani ali proti njim. Prvi slučaj bi nas dvignil do nove višine, drugi bi zapečatil našo usodo. Te besede nemškega politika naj bi bile vladi in Nemcem resno svarilo. Mi Jugoslovani ne čutimo nikakega sovraštva proti nemškemu narodu, pač pa mi povsod zadevamo na sovraštvo. To sovraštvo gre tako daleč, da nas ne imenujejo z našim imenom „Slovinci“, ampak z „Windische“. Trdi se, da imamo Jugoslovani sedaj slovenskega ministra v kabinetu in bi morali zavoljotega izpremeniti svoje stališče nasproti vladi. Značilno je, da je bilo to ministrstvo ustanovljeno še le leta 1917 in da do današnjega dne še nimamo imena. Študi-

Hranilno in posojilno društvo v Celovcu

Pavličeva
ulica
št. 7.

uraduje vsak dan, izvzemši nedelje in
praznike, od 10. do 12. ure dopoldne.

Varno naložen denar; najugodnejši kredit za posestnike.

Pavličeva
ulica
št. 7.

mokrati in levica? Gorjé vam potem! Pred nekaj dnevi je grof Czernin zopet govoril o miru, pa pridejal, če naš mir ne bo sprejet, potem smo prosti. Grof Reventlov se je pa iz tega govora norca delal. Od državnega kanclerja zahteva govornik jasno stališče. Vsenemci imajo dovolj vzroka, da pustijo pozabiti, kar so pred vojno grešili. Kaj so nam ti ljudje v tujini škodovali.

Večina nemškega državnega zbora, ki je za mir na podlagi sporazuma narodov, vidi, da nemški kancler ne govori odkrito in s svojim nastopom daje sovražnim vladam priložnost, da agitirajo pri svojih narodih za nadaljevanje vojne, češ, Nemčija ne mara miru. Večina hoče kanclerja prisiliti, da poda tako jasno izjavo kakor grof Czernin v Budimpešti.

Koroški gospodar.

Krave za vprego?

Iz Podjunske doline se nam poroča: V seji gospodarskega sveta v Celovcu dne 24. avgusta je g. deželni predsednik poročal, da se morajo volti, kar jih je še, pustiti za delo in vse one dobro molzne krave poklati, gosp. Schumy pa v „Landw. Mitt.“ priporoča s kravami voziti in orati. Kakor smemo sklepati iz „zaznamovanja živine“, ki se je te dni vršilo, je Schumyjeva misel prodrila. A mi pravimo in trdimo, da bo tudi ta misel težko izvedljiva. — Za delo s kravami je predvsem treba mehke poti, lahkega orodja, pametnih ljudi in za vožnjo sposobnih krav. Kako naj vozi kmet, ki ima precej veliko posestvo in oddaljene njive in gozd, po kamenitih potih in in gričih s težkim konjskim ali volovskim vozom, ali kako naj orje na dolgi globoki njivi s kravami? In če se bo njemu, ki zna za živino pametno ravnati, to posrečilo, gotovo bodo ujetniki pri takem delu krave popolnoma uničili. Da ne bo mleka ne telet, si lahko mislimo. In kje naj vzamejo posestniki naenkrat za vožnjo sposobnih težkih krav? Pisec teh vrst ima štiri krave, a vse štiri ne bodo vlekle orala, ne glede na to, da bi bilo treba za štiri krave treh ljudi, enega za oralo, dva pa za krave. — Zato bo treba pustiti kmetom za delo potrebne vole ali jih nadomestiti s konji, kajti število delavne živine je tako vsak gospodar vsled suše do skrajnosti skrčil, in če je še ni, pa jo bo, da ohrani za mleko potrebne kravice. Če se vzamejo vsi voli, potem bo ostalo marsikateremu kmetu, ki nima konj, polovico zemlje neobdelane.

Cene mleku se zvišajo. Koncem oktobra meseca bo deželna vlada cene za mleko zmerno zvišala. Kot vzrok naznanja veliko pomankanje krme, visoke cene za krmo in krmila, ki zelo zvišajo lastne stroške gospodarjev, ki rede molzne krave ter potrebo, z boljšim zaslužkom zagotoviti ohranitev molznih krav tudi čez zimo. Da pa se višje cene za mleko za konzumente izravnajo, bo c. kr. deželna vlada z obširno dobrodelno akcijo oskrbela, da prebivalstvo, ki ne zmora povišanja teh cen, tega ne bo občutilo in mu bodo dajali mleko po dosedanji ceni.

Izvoz sadja. C. kr. prehranilni urad naznanja, da je izvoz svežega sadja kot provijant za potovanje, kot ročna ali potovalna prtljaga, kjer zanj ne obstoji izrecna izvozna prepoved, dovoljen brez prevoznega lista. Pogoji za to pa je, da je množina sadja omejena in ne služi namenu, da se zlorabi proti odredbi z dne 30./V. 1917, oriroma 30. julija 1917 glede obveznosti prevoznih listov.

Krvave pege.

Spisal France Sušnik.

1.

Črez Podolje je drvel brzovlak Lvov—Dunaj. V kupeju sta še sedela stotnik in poročnik. Govorilo se je o ženskah in o morali. Stotnik je bil z laške fronte v Črnovicah na dopustu. Pri-povedoval je o Črnovicah. Samo nekaj primerov. „Vse ženske, prosim, dobesedno: vse ženske od dvanajstih let dalje so — vlačuge.* Srečen sem, da svoje žene nisem pustil v Črnovicah.“

Možje pa so na bojiščih in se borijo za domače ognjišče in za srečno bodočnost... Ironija življenja!

2.

„Rusi so veliko bolj naravni ljudje. Tudi muzikalični so. Pri naših možeh pa je vse samo zunanost in neodkritosrčnost.“ Tako so govorile ženske v Črnovicah in so pustile otroke in može ter — šle za Rusi. — Družine so uničene, otroci pa so se učili od mater. Kdaj, kdaj vzraste zopet nov in čist rod?!

3.

Hodil sem po ulici na Dunaju. Solnce je bilo komaj šele zašlo. Na ogljih pa so prežale furije in so vabile s pohotnimi pogledi in s strastnimi besedami: komm'! Pljunil sem in sem pospešil korak. Pa so prihitele za menoj. Šele ko sem z roko segel po pištoli, sem imel mir. Ta čas so zunaj grmeli topovi in so umirali junaki za veliko sveto stvar in za domovino. — — —

4.

Samo en zvon še imamo. Žalostno je pri nas. Zjutraj plače navsezgodaj po dolini njegov jek, isti zvon kliče opoldne k molitvi, in isti zvoki zopet zvečer, vedno isti plakajoči zvoki po dolini. Žalostno je pri nas. Isti zvon vabi k maši, isti zvon ječi z lin, ko nosijo farana na njegovi zadnji poti k počitku; vedno isti zvon s svojim plakom po naši dolini. Žalostno je pri nas. Samo en zvon še imamo...

* Tako splošne sodbe pač ne bo dobesedno razumeti.
Opomba uredništva.

Lastnik in izdajatelj: Gregor Einspieler, prošt v Tinjah.
Odgovorni urednik: Otmar Mihálek.
Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu.

Razpisuje se služba

organista in cerkvenika

v Podkloštru. Nastop takoj.

Pogoji se poizvejo pri župnijskem uradu v Podkloštru.

Mlin

z malim gospodarstvom se kupi ali pa se tudi vzame v najem.

Naslov se izve pri upravnistvu lista „Mir“ št. 39. (Znamka za odgovor.)

Paramente

kakor mašna oblačila, pluviala, vela, plaščke za ministrante, cerkveno perilo, birete, kolarje, šmizete, kelihe, ciborije, monštrance, zvončke itd., križe, sohe v bogati izbiri po nizkih cenah ima v zalogi oddelek za paramente Jožefovega društva v Celovcu.

Nabirajte in sušite gobe (jurčke)!

Vsako množino lepih suhih gob, orehov, lešnikov in brinjevega olja kupi in plača po najvišji ceni

M. Rant, Kranj (Kranjsko)

prva eksportna tvrdka deželnih in gozdnih pridelkov.

Posebno lep zaslužek se ima pri nabiranju in sušenju gob!

Vzgojišče za deklice

(internat)

čč. šolskih sester v „Narodni šoli“

v št. Rupertu pri Velikovcu na Koroškem

se priporoča p. n. slovenskim staršem. Sprejmejo se deklice, ki želijo obiskovati v hiši se nahajajočo štiriklasno ljudsko šolo; potem večja, vsaj 16 let stara dekleta, ki dobivajo popolnega punka in navodila v vseh za gospodinje potrebnih stvareh. — Na svoji četrt ure od „Narodne šole“ oddaljeni pristavi sprejmejo čč. šolske sestre tudi nekaj dečkov, ki želijo obiskovati „Narodno šolo“, v vzgojo in oskrbo. Šolsko leto se prične dne 4. novembra 1917.

Plačilo 50 kron mesečno.

Oglasila naj se blagovoltijo poslati čč. šolskim sestram v št. Ruperta pri Velikovcu na Koroškem.

Kupim steklenice, sode in zamaške.

Kislo vodo vino

in razpošilja

A. Oset, p. Guštanj (Koroško).

Framydol je sredstvo za pomlajenje las, ki rdeče, svetle in sive lase in brade za trajno temno porbarva. 1 steklenica s poštnino vred K 2.70.

Rydyol je rožnata voda, ki pordeči blede lica. Učinek je čudovit. 1 steklenica s poštnino vred K 2.45. — Povzettej 55 h več. — Naslov za naročila:

Jan. Grolsch, drožerija pri angelu, Brno 638, Morava.

Jetični (sušični)

bolni na prsih bolni na pljučih nadušljivi
bledični škrofulozni malokrvni.

Naslo se je slednjč sredstvo, ki olajša in ozdravi omenjenim bolnikom njih bolezni, in sicer je to

lekarnarja Vértés-a apneno-železnati sirup.

Zdravilo se je že pri stotisočih bolnikih stjažno obneslo in zaradi tega je priporočajo in rabijo najodličnejši profesorji in zdravniki kot najuspešnejše sredstvo proti omenjenim boleznim kakor tudi proti: dušičnemu kašlju, angleški bolezni, bljuvanju krvi, mršavosti, ženskim boleznim in vsakovrstnim oslabeostim. Vsled prijetnega okusa in duha je zaužijajo tudi najbolj razvajeni ljudje in celo otroci prav radi. **Vojaki**, ki so se vrnili iz vojske onemogli in oslabei, je radi jemljejo sebi v največjo korist, ker jim ojači in obnovi povejnem naporu oslabei organizem in popravi pretresle živec. — 1 steklenica 6 K franko; 4 steklenice, za eno zdravljenje navadno potrebne, pri vpošiljavi denarja naprej, 17 K franko, razpošilja L. Vértés, lekarna pri „Orlu“, Lugos, št. 721.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu.

Delniška glavnica: K 10,000.000.

Rezervni zaklad: K 1,500.000.

Prodaja srečke razredne loterije.

Kolodvorska ulica št. 27.

Centrala v Ljubljani.

Podružnice: Celje, Gorica, Sarajevo, Split, Trst.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun. Nakup in prodaja vrednostnih papirjev vseh vrst.

Srečke na obroke, promese k vsem žrebanjem.